

OBOWIĄZKI RODZICÓW WYJEŹDZAJĄCYCH DO PRACY ZA GRANICĘ

Informacja dla rodziców o skutkach prawnych pozostawienia dziecka w trakcie ich nieobecności (pobyt za granicą)

Decyzja o wyjeździe zarobkowym nie jest łatwa, ale jeżeli niemożliwym jest wyjazd wraz z dzieckiem, rodzice powinni zrobić wszystko, by zapewnić mu właściwą opiekę i dopełnić wszelkich formalności, które pozwolą zapobiec przykrym konsekwencjom. Pozostawienie dziecka przez rodziców wyjeżdżających do pracy za granicę bez ustanowienia opieki faktycznej, stanowi zagrożenie dla dobra dziecka i zgodnie z prawem daje podstawę do zawiadomienia sądu rodzinnego. W przypadku, gdy oboje rodzice wyjeżdżają za granicę, a nieletnie dziecko zostaje w kraju, konieczne jest zapewnienie mu opieki. Chodzi tu nie tylko o opiekę faktyczną, ale i prawną. Opieka prawna potrzebna jest także wówczas, gdy tylko jedno z rodziców sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem i właśnie ten rodzic wyjeżdża na dłużej pozostawiając dziecko pod opieką innych osób. Posiadając władzę rodzicielską rodzice sprawują pieczę nad dzieckiem, mają obowiązek wychowywania go, dbania o jego rozwój fizyczny i psychiczny, przygotowania do życia w społeczeństwie oraz decydowania w najważniejszych dla dziecka sprawach. Wszelkie istotne decyzje, takie jak nauka, leczenie, wyjazdy dziecka wymagają zgody obojga rodziców sprawujących władzę rodzicielską (albo rodzica sprawującego władzę). **Decyzje te nie mogą być podejmowane przez osoby sprawujące faktyczną opiekę, a więc np. babcię, dziadka, rodzeństwo itp.** Nie można skutecznie wyliczyć wszystkich spraw, które wymagają akceptacji rodziców. Istnieją także przypadki, w których tylko rodzice lub opiekunowie prawni dziecka powinni być informowani o stanie dziecka.

Z tych powodów, zanim rodzice wyjadą za granicę powinni rozważyć zapewnienie opieki prawnej nad dzieckiem na czas swojej nieobecności. Ma to na celu ochronę praw dziecka, ale także uchronienie się od zarzutu porzucenia dziecka.

Samo powierzenie dziecka osobie z rodziny - babci, dziadkowi, dalszej rodzinie czy pełnoletniemu rodzeństwu, nie wystarcza. W każdej, bowiem sytuacji, w której konieczne będzie szybkie podjęcie decyzji dotyczącej dziecka, osoba faktycznego opiekuna nie będzie mogła działać. Dotyczy to, np. wyrażenia zgody na zabieg medyczny, zapisanie dziecka do placówki oświatowej (szkoły, przedszkola), zmianę trybu nauki, wybór przedmiotów, zajęcia pozalekcyjne. Szkoła nie ma podstaw, aby osobie sprawującej faktyczną opiekę udzielać informacji o postępach w nauce czy problemach wychowawczych dziecka. Opiekun faktyczny nie ma możliwości dochodzenia praw należnych dziecku i występowania w jego imieniu. Nie może np. domagać się alimentów od osób zobowiązanych, świadczeń z opieki społecznej, wydania dziecka od osoby nieupoważnionej.

Sądowe ustanowienie opieki prawnej nad dzieckiem.

W sytuacji, gdy rodzice nie sprawują nad dzieckiem władzy rodzicielskiej, np. z powodu wyjazdu za granicę na dłuższy czas, istnieją podstawy do podjęcia przez sąd kroków zmierzających do ustanowienia dla dziecka opiekuna prawnego. Sąd rodzinny i opiekuńczy może działać z urzędu, o ile poweźmie wiadomość, że dobro dziecka jest zagrożone. **Instytucje takie jak szkoła, szpital, opieka społeczna, mają obowiązek poinformować sąd rodzinny w razie podejrzenia, że zachodzą okoliczności wskazujące na zagrożenie interesów dziecka.** Sąd może być także powiadamiany o braku sprawowania opieki nad dzieckiem przez inne osoby np. sąsiadów, czy członków dalszej rodziny dziecka, nauczycieli.

Jedyną drogą ustanowienia opiekuna prawnego jest zwrócenie się z wnioskiem o zawieszenie praw rodzicielskich do Sądu Rodzinnego. We wniosku rodzice mogą wskazać odpowiednią osobę na opiekuna prawnego (odpowiednią tzn. bliską dziecku, godną zaufania, posiadającą pełnie praw obywatelskich). Zawieszenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców władzy rodzicielskiej, a jedynie ją zawiesza do czasu ustania przeszkody w jej sprawowaniu. Po ustaniu przyczyny zawieszenia władzy rodzicielskiej, Sąd Rodzinny przywraca zawieszoną władzę. Przywrócenie władzy następuje na podstawie wniosku rodziców o przywrócenie władzy rodzicielskiej, w którym należy wskazać ustanie przyczyny zawieszenia.

Należy pamiętać, że wyjazd za granicę i pozostawienie dziecka u kogoś z rodziny, nie zwalnia rodziców z odpowiedzialności za wykonywanie obowiązku szkolnego przez ich syna czy córkę i może być potraktowane jako zaniedbanie obowiązków wobec dziecka.

Jeżeli nie zostaną dopełnione przed wyjazdem formalności związane z ustanowieniem opiekuna prawnego, to dziecko nie będzie mogło n.p.:

- wyjechać na wycieczkę szkolną - tylko rodzice lub opiekun prawny może wyrazić zgodę na wyjazd małoletniego ucznia na wycieczkę,
- brać udziału w zajęciach pozalekcyjnych, w zajęciach sportowych, konkursach,
- korzystać z pomocy psychologiczno - pedagogicznej organizowanej na terenie szkoły i poradni psychologiczno – pedagogicznej,
- korzystać z opieki medycznej (udzielanie „innych świadczeń zdrowotnych” uzależniony jest od zgody przedstawiciela ustawowego, gdy małoletni pacjent nie ma przedstawiciela ustawowego lub porozumienie z nim jest niemożliwe, wymagana jest zgoda sądu).

Czasami proponuje się przekazanie sprawowania opieki prawnej nad dzieckiem w drodze pełnomocnictwa notarialnego.- jednak pełnomocnictwo notarialne nie jest dokumentem pozwalającym przekazać opiekę prawną nad dzieckiem. Ma formę upoważnienia z notarialnym potwierdzeniem podpisu. Notariusz może potwierdzić delegowanie sprawowania faktycznej opieki nad dzieckiem w formie oświadczenia. Jednak w świetle przepisów taki dokument nie pozwala podejmować żadnych decyzji w sprawach istotnych dla dziecka, takich jak leczenie, wyjazd na wycieczkę, badanie psychologiczne, forma kształcenia itd, do złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania.

Pełnomocnictwo do opieki nie ma skutków prawnych.

Oświadczenie o przekazaniu opieki nie rodzi skutków prawnych, co oznacza, że:

- **rodzice nie są zwolnieni z odpowiedzialności** za wykonywanie przez nich władzy rodzicielskiej,
- osoba lub osoby wskazane w pełnomocnictwie **nie są upoważnione do działania i podejmowania decyzji** w sprawach dziecka.

pedagog szkolny